

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a treia

Cauza BARBU contra ROMÂNIEI

(cererea nr. 70639/01)

Hotărâre

Strasbourg

12 octombrie 2006

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile definite la articolul 44 § 2 al Convenției. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Barbu contra României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secția a treia), reunită în camera formată din:

Domnii J. HEDIGAN, președinte,

C. BIRSAN,

V. ZAGREBELSKY,

Doamna A. GYULUMYAN

Domnii E. MYJER

DAVID THOR NJORGVINSSON,

Doamna I. ZIEMELE, judecători

și Domnul V. BERGER, grefierul secției,

După ce a deliberat în camera de consiliu din 21 septembrie 2006,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 70639/01) îndreptată împotriva României prin care un cetățean al acestui stat, Doamna Eugenia Barbu (“reclamanta”), a sesizat Curtea la data de 21 noiembrie 2000 în temeiul articolului 34 al Convenției de Protecție a Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale (“Convenția”).

2. Guvernul român (“Guvernul”) este reprezentat de împuternicitul său, Doamna Roxana Rizoiu, apoi de Doamna Beatrice Rămășcanu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. Reclamanta a invocat faptul că vânzarea apartamentului nr.12 al imobilului său unor terți, care nu a condus la nici-o despăgubire și a fost validată prin sentințe definitive ale tribunalelor naționale a încălcat articolul 1 al Protocolului nr. 1 al Convenției.

4. La data de 9 iunie 2004, președintele celei de-a doua secții a decis să comunice cererea Guvernului. Prevalându-se de articolul 29 § 3 al Convenției, el a decis că vor fi examinate în același timp admisibilitatea și temeinicia cauzei.

5. Atât reclamanta cât și Guvernul au depus observații scrise pe fondul cauzei (articolul 59 § 1 al regulamentului).

6. La 1 noiembrie 2004 Curtea a modificat componența secțiilor sale (art. 25 § 1 al regulamentului). Prezenta cerere a fost repartizată celei de-a treia secții remaniată astfel (articolul 51 § 1). În cadrul acesteia, camera însărcinată cu examinarea cauzei (articolul 27 § 1 al Convenției) a fost constituită în conformitate cu articolul 26 § 1 al regulamentului.

DE FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

7. Reclamanta s-a născut în 1931 și locuiește la București.

8. La 20 aprilie 1950, în baza decretului de naționalizare nr. 92/1950 statul a intrat în posesia mai multor imobile care aparțineau lui P.N., inclusiv apartamentul nr. 12 al imobilului situat în București, Bd. Cotroceni nr. 18, care a fost cumpărat la 31 ianuarie 1950 de reclamantă.

1. Acțiune în revendicare

9. În 1997 reclamanta, menționând că naționalizarea apartamentului respectiv pe numele lui P.N. era ilegală, a sesizat judecătoria București cu o acțiune în revendicare imobiliară împotriva Consiliului General București și Primăria sectorului 6 București.

10. Printr-o sentință definitivă din 3 decembrie 1997 tribunalul a admis acțiunea pe motiv că la data naționalizării apartamentul nr. 12 nu mai aparținea lui P.N. și, în consecință, a ordonat părților pârâte să restituie apartamentul în litigiu.

2. Acțiune în anulare a contractului de vânzare a apartamentului

11. Printr-un contract din 6 august 1997, încheiat în temeiul legii nr. 112/1995, Primăria București a vândut locatarilor, soții S., apartamentul respectiv format din trei camere.

12. Printr-o acțiune înaintată în 1999 împotriva terților cumpărători și Consiliul General București, reclamanta a cerut Judecătoriei București să constate nulitatea contractului de vânzare a apartamentului, pe motiv că fusese încheiat prin încălcarea legii nr. 112/1995, deoarece acțiunea în revendicare încă nu fusese soluționată definitiv. Reclamanta a invocat de asemenea articolul 966 al codului civil, care prevede că obligația contractată în temeiul unei cauze false sau ilicite nu putea produce efecte.

13. Printr-o sentință din 2 martie 1999, Judecătoria a admis argumentele reclamantei și, în consecință, a dat câștig de cauză acțiunii sale, a anulat contractul de vânzare și a ordonat evacuarea terților. Terții și Consiliul General București au înaintat apel împotriva acestei sentințe, menționând că vânzarea a respectat dispozițiile legii nr. 112/1995 și că nu erau la curent cu existența unei acțiuni în revendicare.

14. Estimând că contractul era conform cu dispozițiile legii nr. 112/1995 și că părțile erau de bună credință, tribunalul, printr-o hotărâre din 1 noiembrie 1999, a dat câștig de cauză apelului și a respins acțiunea în revendicare.

15. Asupra recursului reclamantei această hotărâre a fost confirmată printr-o sentință definitivă din 26 iunie 2000 a Curții de apel București.

3. Cerere de restituire cu aplicarea legii nr. 10/2001

16. La 25 iulie 2001 reclamanta a depus o cerere de restituire a apartamentului nr. 12. Cererea sa a rămas fără răspuns.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE PERTINENTE

17. Dispozițiile legale și jurisprudența interne pertinente sunt descrise în hotărârire *Brumărescu contra României* ([GC] nr. 28342/95, CEDO 1999-VII, pag. 250-256, §§ 31-44), *Străin și alții contra României* (nr. 57001/00, §§ 19-26, 21 iulie 2005),

Păduraru contra României (nr. 63252/00, §§ 38-53, 1 decembrie 2005) și *Porteanu contra României* (nr. 4596/03, §§ 23-25, 16 februarie 2006).

DE DREPT

I. ASUPRA ÎNCĂLCĂRII INVOCATE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR.1

18. Reclamanta se plânge că vânzarea către locatari a apartamentului nr.12 al imobilului situat în București, Bd. Cotroceni nr. 18, validată prin hotărârea Curții de apel București din 26 iunie 2000 a încălcat articolul 1 al Protocolului nr. 1, care prevede astfel:

“Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din cauza unei utilități publice și în condițiile prevăzute de lege și principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului pe care îl dețin statele de a pune în vigoare legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosirea bunurilor în conformitate cu interesul general sau pentru a asigura plata impozitelor sau altor contribuții sau amenzilor.”

A. Asupra admisibilității

19. Curtea constată că cererea nu este clar nefondată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. Ea relevă de altfel că aceasta nu se lovește de nici-un alt motiv de inadmisibilitate și o declară deci admisibilă.

B. În fond

20. Guvernul consideră că acțiunea în anulare a contractului de vânzare nu are nici-o incidență asupra dreptului de proprietate al reclamantei, deoarece nici titlul său de proprietate nici șansele sale de a intra în posesia bunului nu au fost afectate. Conform

Guvernului constatarea bunei credințe a cumpărătorilor nu este echivalentă nici cu o negare a titlului de proprietate al reclamantei nici cu o confirmare a titlului cumpărătorului. Astfel, procedura litigioasă nu a adus atingere dreptului de proprietate al reclamantei. Buna credință a cumpărătorilor precum și valabilitatea titlului lor de proprietate au fost definitiv recunoscute de tribunalele interne. Chiar dacă hotărârea în litigiu constituie un amestec în dreptul de proprietate al reclamantei, aceasta era prevăzută de lege și urmărea un scop legitim. În plus, tribunalele interne au respectat dispozițiile dreptului intern, în special legea nr. 10/2001. În orice caz reclamanta putea obține o despăgubire în temeiul legii nr. 10/2001, dar cererea sa nu era întemeiată, mai multe documente atestând dreptul său de proprietate nefiind depuse la dosar.

21. În fine, Guvernul cere Curții să ia în calcul reforma instituită prin legea nr. 247/2005, care are drept obiectiv accelerarea procedurii de restituire și, în cazul în care o asemenea restituire se dovedește a fi imposibilă, acordarea unei despăgubiri constând într-o participație, în calitate de acționari la un organism de plasare a valorilor mobiliare “Proprietatea”, organizat sub forma unei societăți pe acțiuni.

22. Reclamanta contestă această teză. În opinia sa tribunalele interne au recunoscut dreptul său de proprietate și de asemenea pe cel al terților cumpărători asupra aceluiași bun, situație care face imposibilă exercitarea drepturilor sale în calitate de proprietar al bunului său. Reclamanta subliniază că imposibilitatea de a beneficia de bunul său reprezintă o atingere adusă principiului siguranței raporturilor juridice.

23. Curtea amintește că în cauza *Străin* citată anterior (§§ 39 și 59), ea a considerat că vânzarea de către stat a unui bun al altuia unor terți de bună credință, chiar și atunci când era anterioară confirmării în justiție în mod definitiv a dreptului de

proprietate al altuia, combinată cu lipsa totală a despăgubirii, constituia o privare contrară articolului 1 al Protocolului nr. 1 citat anterior.

24. În plus, în cauza *Păduraru* citată anterior (§ 112) Curtea a constatat că statul și-a încălcat obligația pozitivă de a reacționa în timp util și coerent în fața problemei de interes general care constituie restituirea sau vânzarea imobilelor intrate în posesia sa în temeiul decretelor de naționalizare. Ea a considerat de asemenea că incertitudinea generală creată astfel s-a repercutat asupra reclamantului care s-a aflat în imposibilitatea de a-și recupera toate bunurile în condițiile în care dispunea de o hotărâre definitivă care condamna statul să i le restituie.

25. În cazul în speță Curtea nu constată nici-un motiv ca să se îndepărteze de jurisprudența citată anterior, situația de fapt fiind clar aceeași. După exemplul cauzei *Păduraru* citată anterior, în prezenta cauză terții au devenit proprietari mai înainte ca dreptul de proprietate al reclamantei asupra acestui bun să facă obiectul unei confirmări definitive. Și la fel ca în cauza *Străin* citată anterior reclamanta a fost recunoscută proprietar legitim, tribunalele considerând incontestabil titlul său de proprietate, ținând cont de caracterul abuziv al naționalizării (paragraful 10 de mai sus).

26. Curtea observă că vânzarea bunului reclamantei, în temeiul legii nr. 112/1995, o împiedică să beneficieze de dreptul său de proprietate în ciuda existenței unei hotărâri definitive care a condamnat statul să-i restituie apartamentul. De asemenea, nici-o despăgubire nu i-a fost acordată pentru această privare. Într-adevăr, deși a depus o cerere de despăgubire în temeiul legii nr. 10/2001 reclamanta nu a primit nici până astăzi vreun răspuns.

27. Curtea constată că la 22 iulie 2005 a fost adoptată legea nr. 247/2005, modificând legea nr. 10/2001. Această lege nouă acordă un drept la despăgubire atingând valoarea de piață a bunului care nu poate fi restituit persoanelor care se află în aceeași situație ca reclamanta. Curtea observă că legea citată anterior propune, pentru persoanele care nu au posibilitatea de a obține restituirea bunului lor în natură, să le acorde o despăgubire sub forma unei participații, în calitate de acționari, la un organism de plasare a valorilor mobiliare (“Proprietate”). În principiu, persoanele având dreptul de a primi o despăgubire pe această cale vor primi titluri de valoare ce vor fi transformate în acțiuni, odată ce societatea este cotată la bursă.

28. Curtea constată că la 29 decembrie 2005 societatea anonimă “Proprietatea” a fost înscrisă în Registrul Comerțului din București. Pentru ca acțiunile emise de această societate anonimă să poată face obiectul unei tranzacții pe piața financiară, trebuie urmată procedura de aprobare de către Consiliul național al valorilor mobiliare (“CNVM”). Conform calendarului estimativ al “Proprietatea”, operațiunea de transformare a titlurilor în acțiuni ar trebui să intervină în martie 2006 și intrarea efectivă în bursă în decembrie 2006.

29. În cazul în speță, presupunând că cererea de restituire formulată de reclamantă în temeiul legii nr. 10/2001 este admisibilă și ar putea face obiectul unei despăgubiri, Curtea constată că “Proprietatea” nu funcționează în prezent într-un mod care ar putea conduce la acordarea efectivă a unei despăgubiri. Prin urmare, Curtea consideră că împiedicarea dreptului de proprietate al reclamantei asupra apartamentului nr. 12 al imobilului situat în Bd. Cotroceni nr. 18, vândut locatarilor, a făcut-o să sufere o pagubă

disproporționată și excesivă, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunului său garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1.

30. În consecință, s-a încălcat articolul 1 al Protocolului nr. 1.

II. ASUPRA APLICĂRII ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

31. În temeiul articolului 41 al Convenției,

“Dacă Curtea declară că s-au încălcat Convenția sau Protocoalele sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți contractante nu permite să se șteargă decât incomplet consecințele acestei încălcări, Curtea acordă părții vătămate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”.

A. Dauna

33. Reclamanta cere restituirea apartamentului vândut locatarilor sau acordarea sumei de 80.000 euro (EUR) reprezentând valoarea sa. Ea nu oferă nici-un raport de expertiză în acest sens. Reclamanta cere de asemenea 80.000 euro cu titlu de daună morală pentru “traumatismele psihice” suferite timp de peste opt ani.

33. Guvernul contestă valoarea de piață indicată dar nu oferă nici-o altă indicație în acest sens. În privința eventualului prejudiciu moral suferit de reclamantă, Guvernul consideră că nu poate fi reținută nici-o legătură de cauzalitate între pretinsa încălcare a Convenției și paguba morală invocată.

34. Curtea amintește că o decizie de constatare a unei încălcări implică pentru statul pârât obligația juridică în privința Convenției de a pune capăt încălcării și de a anula consecințele ei. Dacă dreptul intern nu permite să se anuleze decât parțial consecințele acestei încălcări, articolul 41 al Convenției conferă Curții puterea de a

acorda o reparație părții vătămate prin actul sau omisiunea în privința căroră s-a constatat o încălcare a Convenției.

35. Printre elementele luate în considerație de Curte, atunci când decide în materie, figurează paguba materială, adică pierderile suferite efectiv ca o consecință directă a încălcării invocate și paguba morală, adică reparația stării de neliniște, neplăcerilor și incertitudinilor reieșite în urma acestei încălcări, precum și alte pagube nemateriale (a se vedea, între altele, *Ernestina Zullo contra Italiei*, nr. 64897/01, § 25, 10 noiembrie 2004).

36. Între altele, acolo unde diferite elemente ce constituie prejudiciul nu se pretează la un calcul exact sau acolo unde distincția dintre paguba materială și paguba morală se dovedește a fi dificilă, Curtea le poate examina în ansamblu (*Comingersoll contra Portugaliei* [GC], nr. 35382/97, § 29, CEDO 2000-IV).

37. Curtea consideră, în circumstanțele în speță, că restituirea apartamentului nr. 12 al imobilului situat în București, Bd. Cotroceni nr. 18, vândut locatarilor, așa cum este ordonată de sentința definitivă pronunțată la 3 decembrie 1997 de Judecătoria București, ar plasa reclamanta pe cât posibil într-o situație echivalentă cu cea în care s-ar afla dacă cerințele articolului 1 al Protocolului nr. 1 nu ar fi fost încălcate. Dacă statul nu va proceda la o asemenea restituire în termen de trei luni începând din ziua în care prezenta hotărâre va deveni definitivă, Curtea decide că va trebui să plătească interesatei, drept pagubă materială, o sumă corespunzătoare valorii actuale a apartamentului.

38. În cazul în speță, fiind vorba despre stabilirea cifrei acestei sume, Curtea observă că nici reclamanta, nici Guvernul nu au supus atenției nici un raport de expertiză care să permită să se determine valoarea apartamentului. Ținând cont de informațiile de

care dispune asupra prețurilor pieței imobiliare locale, Curtea estimează valoarea de piață actuală a apartamentului nr. 12 la 80.000 euro.

39. În plus, Curtea consideră că evenimentele în cauză au adus atingeri grave dreptului reclamantei la respectarea bunului său, pentru care suma de 3.000 euro reprezintă o reparație echitabilă pentru dauna morală suferită.

B. Cheltuieli și taxe

40. Reclamanta nu cere restituirea cheltuielilor și taxelor.

41. Conform jurisprudenței curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor și taxelor sale decât în măsura în care a cerut-o. Prin urmare, în cazul în speță, Curtea nu acordă reclamantei nici-o sumă cu acest titlu.

C. Dobânzi moratorii

42. Curtea consideră adecvat să bazeze rata dobânzilor moratorii pe baza ratei dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii centrale europene majorată cu un procent de trei puncte.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. Declară cererea admisibilă;
2. Decide că s-a încălcat articolul 1 al Protocolului nr.1;
3. Decide
 - a) că statul pârât trebuie să restituie reclamantei apartamentul nr. 12 al imobilului situat în București în Bd. Cotroceni la nr. 18, în termen de trei luni începând din ziua în care prezenta sentință va deveni definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției;

- b) că în lipsa unei asemenea restituiri statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în același termen de trei luni, 80.000 euro (optzecimii euro), drept pagubă materială, plus orice sumă care ar putea fi datorată cu titlu de impozit;
4. Decide că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în aceleași trei luni, 3.000 euro (treimii euro) pentru prejudiciul moral;
5. Decide că sumele respective vor fi transformate în moneda statului pârât la cursul de schimb din ziua reglementării;
6. Decide că începând de la expirarea respectivului termen și până la plată, aceste sume se vor mări cu o dobândă simplă la o rată egală cu cea de împrumut marginal a Băncii centrale europene aplicabil în această perioadă, mărit cu un procent de trei puncte;
7. Respinge cererea de reparație echitabilă pentru restul.

Redactată în franceză, apoi comunicată în scris la data de 12 octombrie 2006 cu aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 al regulamentului.

Vincent Berger

John Hedigan

Grefier adjunct

Președinte

Subsemnata Mioara Cioranu, titulară a autorizației cu nr.2885 eliberată de Ministerul Justiției, certific exactitatea acestei traduceri cu textul documentului din limba franceză, care a fost vizat de mine.